

UCHWAŁA Nr XXXIV/288/21
RADY MIASTA ŻYRARDOWA

z dnia 28 stycznia 2021 r.

w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 rok

Na podstawie art. 10 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r., poz. 2050) uchwala się, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 rok stanowiący załącznik do uchwały.

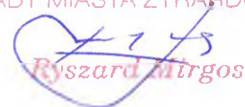
§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Żyrardowa.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIASTA ŻYRARDOWA

Ryszard Mirgos

Załącznik do Uchwały Nr XXXIV/288/21
Rady Miasta Żyrardowa
z dnia 28 stycznia 2021 r.

**MIEJSKI PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA
NARKOMANII
NA ROK 2021**

Spis Treści

Wstęp.....	3
Opis problemu.....	4
Zasoby do prowadzenia działalności profilaktycznej.....	11
Cel główny programu.....	11
Zadanie I Wczesna profilaktyka i promocja zdrowia wśród dzieci i młodzieży.....	12
Zadanie II Pomoc osobom zagrożonym w redukcji ryzyka, zapobieganie używaniu zależnemu.....	12
Zadanie III Przeciwdziałanie pogłębiania się procesu chorobowego oraz pomoc w prawidłowym funkcjonowaniu w społeczeństwie.....	13
Realizatorzy programu.....	14
Finansowanie programu.....	15

WSTĘP

Narkomania jest problemem społecznym i aktualnym wyzwaniem cywilizacyjnym. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, określa obowiązek organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożywania środków psychoaktywnych, a także wspierania przedsięwzięć temu służących. Ustawodawca określił kierunki polityki wobec problemów narkotykowych, wskazał zadania z tego zakresu i ich źródła finansowania oraz podmioty odpowiedzialne za ich koordynację. Zadania te obejmują m.in.:

1. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
2. udzielanie rodzinom w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych; wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii;
4. wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii; wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej;
5. pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Warto także podkreślić, iż opłaty za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, o których mowa w art. 9 ust. 1, mogą być wykorzystane wyłącznie na finansowanie:

- zadań określonych w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,

- zadań określonych, o których mowa w art . 9 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Poza tym, należy także zwrócić uwagę na fakt, iż różne rodzaje uzależnień mają ze sobą bardzo wiele wspólnego. Bez względu na to, czy mówimy o uzależnieniu od alkoholu, narkotyków, spotykamy się z takimi samymi, bądź podobnymi mechanizmami, przebiegiem, czynnikami ryzyka oraz czynnikami chroniącymi.

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Żyrardowa na rok 2021 stanowi odpowiedź na zapisy ww. ustaw, określając lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód wynikających z używania narkotyków. Uwzględnia także cele operacyjne dotyczące profilaktyki przeciwdziałania narkomanii, które zostały określone w Narodowym Programie Zdrowia na poszczególne lata.

Niniejszy Program został opracowany w oparciu o doświadczenia zebrane podczas realizacji wcześniejszych edycji programów profilaktyki oraz przeciwdziałania narkomanii,

Opis Problemu

Narkomania stanowi wyzwanie cywilizacyjne. Niesie za sobą poważne ryzyko dla zdrowia publicznego, szczególnie w kontekście chorób infekcyjnych HIV, żółtaczka, choroby weneryczne, gruźlica. Ryzyko zgonu wśród narkomanów jest kilkakrotnie wyższe niż w porównywalnej wiekowo populacji generalnej. Ponadto narkomania jest ściśle związana z wieloma innymi problemami społecznymi, takimi jak ubóstwo, bezrobocie, prostytutka, przestępczość, bezdomność.

W Polsce lata transformacji ustrojowych, podobnie jak w innych krajach, dały silny impuls do rozwoju narkomanii. Nastąpił wzrost podaży narkotyków i popytu na nie. Główną rolę odegrały czynniki związane z wielką zmianą społeczną, na które polityka wobec narkomanii miała niewielki wpływ. W Polsce źródłem danych na ten temat są badania ankietowe prowadzone w szkołach.

Badanie, którego celem było ustalenie zakresu używania przez dzieci i młodzież szkolną w Żyrardowie środków psychoaktywnych: papierosów, alkoholu oraz dopalaczy i narkotyków, było przeprowadzone w drugiej połowie 2020 roku i miało charakter anonimowy. Uczniowie odpowiedzieli na kilka ogólnych pytań. Uzyskane odpowiedzi pozwalają na przedstawienie szkolnego środowiska w kontekście kwestii, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na częstość występowania niepożądanych zjawisk i zachowań wśród dzieci oraz młodzieży. W badaniu zastosowano metodę wywiadu audytoryjnego. Narzędziem badawczym w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, czy wszystkie pytania zostaną wypełnione.

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych:

- narkotyków,
- dopalaczy.

W badaniu wzięli uczniowie szkół podstawowych w przedziałach wiekowych: klasy 4-6, klasy 7-8 oraz uczniowie ze szkół ponadpodstawowych.

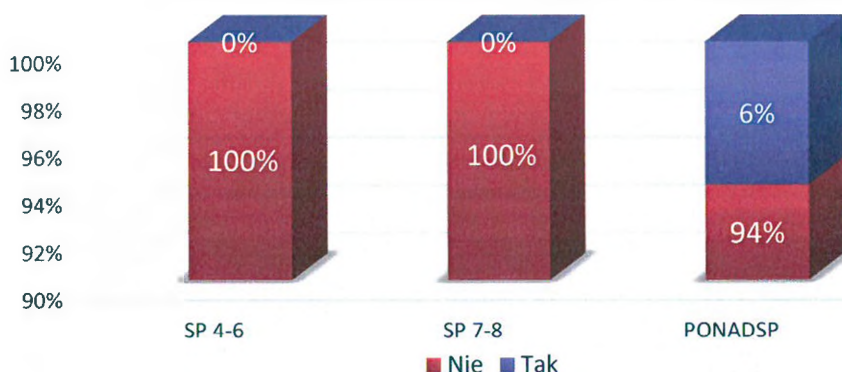
Struktura próby badawczej.

<i>Liczebność grup badanych</i>	
Szkoły Podstawowe (4-6)	146
Szkoły Podstawowe (7-8)	111
Szkoły Ponadpodstawowe	222
ŁĄCZNIE	479

Zródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Miasto Żyrardów.

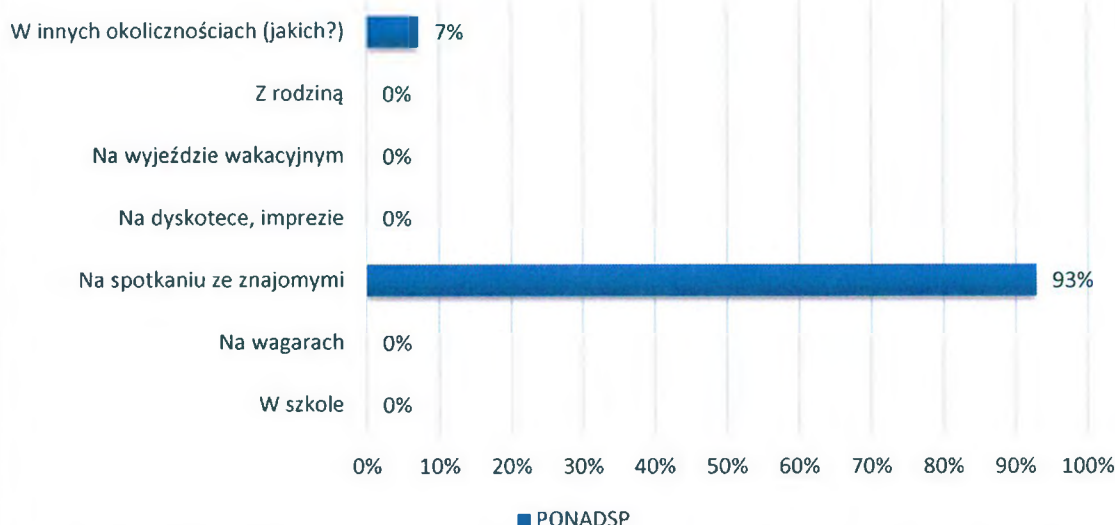
Kilkoro najstarszych uczniów deklaruje inicjację narkotykami lub dopalaczami (6%), a jako okoliczności uczniowie podali spotkanie ze znajomymi (PONADSP – 93%).

Czy kiedykolwiek próbowałeś narkotyków lub dopalaczy?

Zródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Miasto Żyrardów.

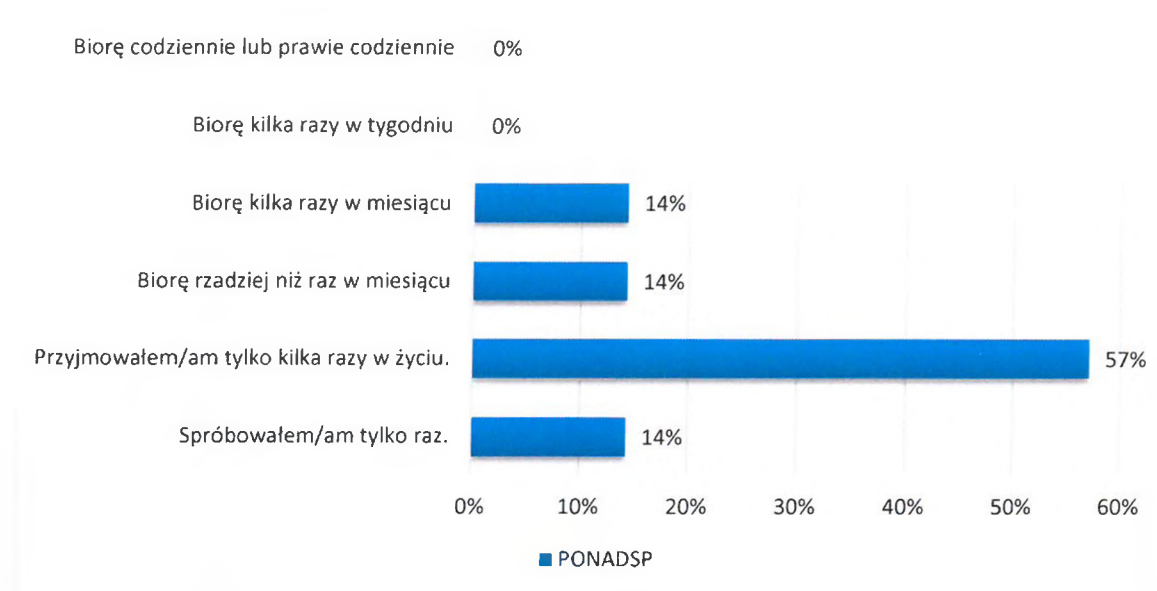
W jakich okolicznościach (gdzie, z kim?) pierwszy raz spróbowałeś narkotyków lub dopalaczy?

Zródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Miasto Żyrardów.

Najstarsi uczniowie przyjmowali marihuanę (93%), haszysz (14%), LSD (14%), ekstazy (14%) oraz amfetaminę (7%). Część młodych ludzi, którzy mają za sobą próby przyjmowania narkotyków zrobiła to raz (14%) lub kilka razy w życiu (57%), a część przyznaje, że przyjmuje rzadziej niż raz w miesiącu (14%), jednak taka sama część sięga po nie nawet kilka razy w miesiącu (14%).

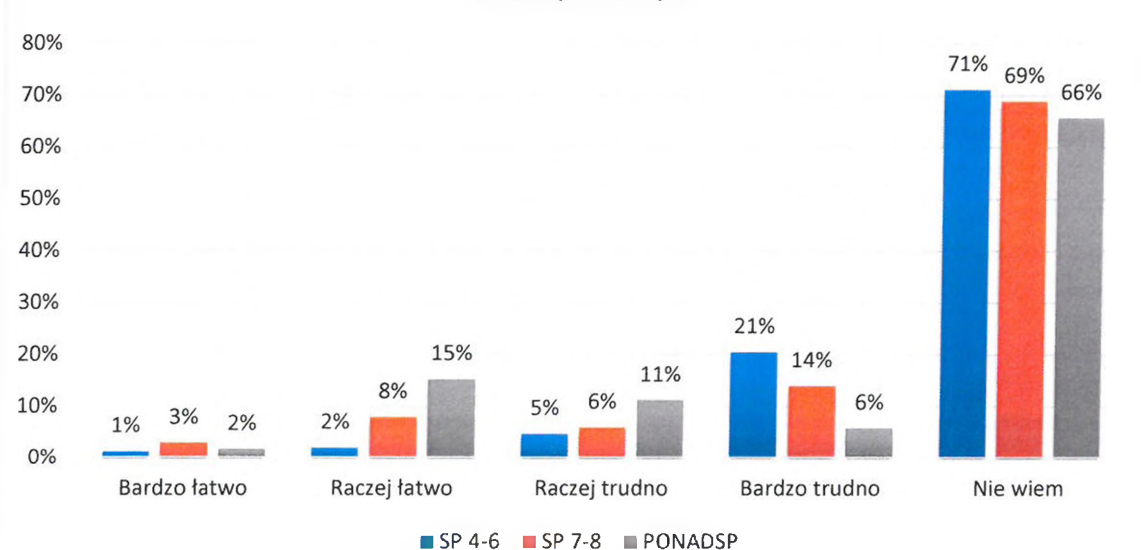
Jak często przyjmujesz narkotyki lub dopalacze?

Zródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Miasto Żyrardów

W subiektywnym pytaniu czy łatwo jest kupić narkotyki lub dopalacze w Twoim otoczeniu 71% SP 4-6, 69% SP 7-8 oraz 66% PONADSP nie zna odpowiedzi na to pytanie, a odpowiednio 26%, 20% i 17% uważa, że jest to trudne.

Czy łatwo jest kupić narkotyki w Twoim środowisku?

Zródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Miasto Żyrardów.

Zbadane zostały postawy i przekonania uczniów na temat różnych substancji psychoaktywnych. Młodzi ludzie w większości przyjmują konstruktywne postawy. Mają świadomość szkodliwości alkoholu oraz substancji psychoaktywnych. Jednocześnie nie uważają, że ich spróbowanie oraz przyjmowanie jest modne wśród rówieśników ze szkoły. Jednakże wśród młodych ludzi szeroko rozpowszechniony jest mit o mniejszej szkodliwości napojów alkoholowych niskoprocentowych oraz wysoki odsetek uważa, że alkohol pomaga się wyluzować. Dokładne wyniki zamieszczone są w tabelach poniżej.

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych – SP 4-6

Twierdzenia	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	16%	32%	17%	35%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	7%	10%	23%	60%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	76%	8%	3%	13%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	0%	1%	9%	90%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	5%	3%	12%	80%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	4%	17%	21%	58%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	3%	1%	8%	88%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	70%	14%	6%	10%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	7%	6%	23%	64%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	5%	3%	26%	66%

Zródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Miasto Żyrardów.

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych – SP 7-8

Twierdzenia	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	13%	46%	26%	15%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	5%	23%	33%	39%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	61%	24%	4%	11%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	3%	5%	23%	69%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	6%	4%	24%	66%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	5%	14%	32%	49%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	2%	0%	12%	86%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	68%	23%	2%	7%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	6%	0%	25%	69%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	8%	16%	33%	43%

Zródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Miasto Żyrardów.

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych – PONADSP

Twierdzenia	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
-------------	-----------------------------	-----------------------	---------------------------	---------------------------------

Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	8%	32%	35%	25%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	8%	32%	35%	25%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	49%	32%	11%	8%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	3%	21%	38%	38%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	6%	3%	19%	72%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	1%	6%	17%	76%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	2%	7%	22%	69%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	77%	18%	1%	4%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	3%	5%	19%	73%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	9%	33%	41%	17%

Zródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Miasto Żyrardów.

Problem nowych substancji psychoaktywnych

Problem nowych substancji psychoaktywnych, czyli tzw. „dopalaczy” pojawił się w Polsce w połowie poprzedniej dekady. Wszędzie problem ten jest przedmiotem troski władz oraz zaniepokojenia społecznego. Niestety wiedza na temat „dopalaczy” jest nadal niewystarczająca, zarówno w wymiarze farmakologicznym, jak i społeczno-kulturowym, co może być powiązane z dużą dynamiką tworzenia nowych substancji¹. Pod ich pojęciem określano preparaty, które w swym składzie zawierają substancje psychoaktywne nie objęte kontrolą prawną (pochodzenia roślinnego, bądź syntetycznego). W Polsce jeszcze w 2010 roku można było zakupić je w sklepach jako produkty tzw. kolekcjonerskie (w innych krajach

¹ J. Sierosławski *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną - raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 r.* ESPAD, Warszawa 2020, s. 61 - 66.

sprzedawane jako kadzidełka, sole do kąpieli, odświeżacze, itp.). Należy podkreślić, iż używanie „dopalaczy” wiąże się wieloma zagrożeniami. Są to stosunkowo nowe, słabo przebadane substancje, przyjmowane według nie do końca rozpoznanych wzorów. Co za tym idzie, brak doświadczenia z takimi substancjami zwiększa poziom ryzyka wystąpienia powikłań (trudności w określeniu obrazu toksykologicznego). Kolejne nowelizacje ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii poszerzały listę substancji nielegalnych, wprowadzając nowe „dopalacze”. Przełomem była nowelizacja z 2018 r., która sędowała na ministra właściwego do spraw zdrowia uzupełnianie takiej listy w drodze rozporządzenia. W ramach badań ESPAD w 2019 roku zapytano ankietowanych jak oceniają dostępność „dopalaczy” W 2019 r. 9,3 % gimnazjalistów (15 – 16 lat) oraz 10,5 % uczniów starszej grupy (17 – 18 lat) uznało tę substancję za bardzo łatwą do zdobycia. W obu grupach lokują się one na poziomie niższym od odsetka uczniów z bardzo łatwym dostępem do przetworów konopi, ale wyższym niż w przypadku innych.

ZASOBY DO PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI PROFILAKTYCZNEJ

1. Punkt Konsultacyjny ds. Narkomanii
(informacyjno-konsultacyjny dla młodzieży eksperymentującej ze środkami odurzającymi i jej rodzin, program korekcyjny dla młodzieży, kadra przeszkolona do realizacji);
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (doświadczona kadra przygotowana do pracy w środowisku);
3. Straż Miejska, Policja, Kuratorzy sądowi (kadra posiadająca długoletnie doświadczenie w pracy z grupą zwiększonego ryzyka);
4. Placówki oświatowo-wychowawcze (kadra przygotowana do pracy z dziećmi i młodzieżą);
5. Poradnie Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia (doświadczeni terapeuci);
6. Organizacje Pozarządowe, grupy wsparcia, osoby zaangażowane w realizację programów pomocowych uzależnionych od środków psychoaktywnych.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej na temat przyczyn, dynamiki zjawiska narkomanii i wynikających z tego zagrożeń oraz poprawa funkcjonowania psychospołecznego osób eksperymentujących z narkotykami, uzależnionych i ich rodzin.

ZADANIE 1

WCZESNA PROFILAKTYKA I PROMOCJA ZDROWIA WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY.

Cel: Promocja zdrowego trybu życia, opóźnienie inicjacji narkotykowej.

Sposób realizacji:

1. Upowszechnienie informacji dotyczącej adresów instytucji i miejsc, gdzie można skorzystać z bezpłatnej pomocy psychologicznej w konkretnych sytuacjach życiowych - informator, ulotki.
2. Współpraca organizacji i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem narkomanii.
3. Prowadzenie dla dzieci i młodzieży zajęć pozalekcyjnych.
4. Dofinansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych zwiększających kompetencje w zakresie przeciwdziałania narkomanii i pomocy psychologicznej.
5. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej, szkoleniowej w zakresie wczesnej profilaktyki, w szczególności dla dzieci i młodzieży; w tym prowadzenie zajęć sportowo - rekreacyjnych dla uczniów.
6. Wspieranie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych zajmujących się profilaktyką uzależnień.
7. Zachęcanie do tworzenia i wykorzystywania istniejącej bazy sportowo - rekreacyjnej (szkolnej i ośrodków sportowo - rekreacyjnych), w których dzieci i młodzież aktywnie i zdrowo mogą spędzać czas wolny.
8. Organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży.
9. Wspieranie placówek Miasta realizujących zadania opiekuńczo - wychowawcze i socjoterapeutyczne — dofinansowanie projektów zajęć.
10. Propagowanie modelu wychowania, w którym ważnym elementem jest stawianie dzieciom i młodzieży wymagań. Kształtowanie postaw prozdrowotnych.

ZADANIE 2

POMOC OSOBOM ZAGROŻONYM W REDUKCJI RYZYKA, ZAPOBIEGANIE UŻYWANIU ZALEŻNEMU.

Cele:

1. Zmniejszanie ryzyka wystąpienia problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

2. Poprawa funkcjonowania psychospołecznego osób eksperymentujących z narkotykami, uzależnionych i ich rodzin.

Sposób realizacji:

1. Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego ds. Narkomanii dla osób zagrożonych uzależnieniami i ich rodzin.
2. Zwiększenie pomocy terapeutycznej dla osób przejawiających zachowania ryzykowne, eksperymentujących z narkotykami oraz używających szkodliwych substancji psychoaktywnych.
3. Zamieszczanie w mediach społecznościowych i lokalnej prasie artykułów, informacji z zakresu profilaktyki i interwencji.
4. Kontynuowanie i rozwijanie współpracy z instytucjami i placówkami statutowo zajmującymi się profilaktyką i terapią narkomanii i udostępnianie potrzebującym informacji na temat możliwości korzystania z ich usług.
5. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej.
6. Prowadzenie zajęć korekcyjnych dla dzieci i młodzieży eksperymentującej z narkotykami.
7. Prowadzenie zajęć edukacyjnych dla rodziców dzieci i młodzieży eksperymentującej z narkotykami.
8. Prowadzenie na terenie szkół programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.
9. Współpraca z mediami w zakresie działań edukacyjno-informacyjnych.

ZADANIE 3

PRZECIWDZIAŁANIE POGŁĘBIANIA SIĘ PROCESU CHOROBOWEGO ORAZ POMOC W PRAWIDŁOWYM FUNKCJONOWANIU W SPOŁECZEŃSTWIE

Cele:

1. Utrwalanie postaw abstynenckich u osób z problemem narkotykowym, poprzez zmotywowanie do podjęcia leczenia osób uzależnionych i współuzależnionych.

2. Poprawa funkcjonowania psychospołecznego osób podejmujących i utrzymujących się w terapii, poprzez zapobieganie nawrotom choroby i wsparcie społeczne. Sposób realizacji:
- a) Zwiększanie dostępności specjalistycznej i samopomocowej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin.
 - b) Pomoc dla rodziców dzieci i młodzieży zażywających narkotyki poprzez poradnictwo oraz motywowanie indywidualne i rodzinne.
 - c) Udzielanie informacji na temat Placówek realizujących terapię i motywowanie do podjęcia leczenia.
 - d) Współpraca z policją, sądami i kuratorami sądowymi w zakresie kierowania na leczenie osób uzależnionych.
 - e) Dofinansowanie programów i działań terapeutycznych, minimalizujących szkody zdrowotne.
 - f) Dofinansowanie szkoleń specjalistycznych.

REALIZATORZY PROGRAMU

Koordynatorem programu jest Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Żyrardowa,

Współrealizatorami są:

- 1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;
- 2. Placówki Oświatowo — Wychowawcze;u
- 3. Niepubliczne Zakłady Podstawowej Opieki Zdrowotnej;
- 4. Poradnie Leczenia Uzależnień;
- 5. Poradnia Psychologiczno — Pedagogiczna;
- 6. Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji;
- 7. Centrum Kultury;
- 8. AQUA Żyrardów sp. z o.o.;
- 9. Kuratorzy sądowi;
- 10. Parafie;
- 11. Grupy wsparcia;
- 12. Organizacje Pozarządowe;

13. Lokalne media.

FINANSOWANIE PROGRAMU

Zadania realizowane w ramach programu finansowane będą z dochodów Miasta pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, tzw. „korkowego” zgodnie z art. 18 ust. 1, ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIASTA ŻYRARDÓWA

Ryszard Mirgos